

ROZVÍJENÍ EMOČNÍ INTELIGENCE ŽÁKŮ

Václav Tvarůžka

GAJDOŠOVÁ, E., HERENIOVÁ, G. *Rozvíjení emoční inteligence žáků*. Ze slovenského originálu překlad Jitka Slavíková, Portál, s. r. o., Praha 2006, Vydal Sociologický ústav Akademie věd české republiky. Praha 2006. ISBN 80-767-115-8.

Publikace *Rozvíjení emoční inteligence žáků* s podtitulem *prevence šikanování, intolerance a násilí mezi dospívajícími* je knihou, která reaguje na potřeby současného společenského klimatu na školách. Emoce, jakožto podstatná součást lidského života, nám určují kvalitu našeho života a mezilidských vztahů, rozvoj naší osobnosti a vztahy k našim blízkým a celkově ke světu. Emoční inteligence je pojem, který nelze jednoznačně vymezit. V této publikaci se autorky opírají zejména o definování pojmu emoční inteligence Danielelem Golemanem, který vychází z pěti základních emočních a sociálních oblastí, a to sebeuvědomění, sebeovládání, empatie, motivace a společenská obratnost. I když emoční inteligence není jednoduše měřitelná, autorky se pokoušejí rozvíjet, rozpoznávat důležitosti osobnostních a sociálních rysů. Kladou důraz na vlastní sebepoznání žáka, jeho sebeuvědomění a jeho schopnosti. Dále pak jeho místo v komunikaci s okolním světem.

Rozvíjení emoční inteligence, pozitivní ovlivňování sociálních vztahů, řešení problémů s chováním je tématem, které zajímá každého, kdo pracuje s mládeží.

Autorky této knížky jsou představitelky humanistického přístupu k psychologii a pedagogice. Opírají se o známé pedagogické a psychologické autority a jejich citace dávají této knize odborný fundament, nicméně vlastní názory autorů mohly být v textu více rozvedeny. Kapitola *Humanistické alternativní školy* popisuje odborným jazykem jednotlivé koncepce a přístupy k humanizaci školy. Velice zřetelně se ukazuje souvislost mezi psychologickými školami a jejich pohledu na člověka, potažmo vztahu mezi učitelem a žákem. Čtenář zde nalezne popis problematiky alternativních škol, autorka popisuje výsledky experimentů s použitím psychodiagnostických testů při měření efektivity alternativní školy. V textu najdeme popis základních charakteristik sledovaných žáků alternativní školy v obecném slova smyslu, jejich učebních stylů a těžkostí vyplývajících z rodinného prostředí, poruch pozornosti a chování a podobně.

Samostatná kapitola se věnuje učitelé alternativní školy, jeho stylům výchovy a vzdělávání. V celém textu je patrná tendence o přesnější vymezení alternativní školy k tradiční výuce, nicméně snaha trpí určitým schematismem představit alternativní školy jako principiálně lepší. V textu můžeme najít např. formální konstatování: „V humanistických školách se musí dbát na dodržování lidských práv...“, či „žáci musí mít pocit, že pravidla slouží nejen učitelům a žákům“. Dodržování lidských práv je obecným principem občanské společnosti a slovo pocit je pro ustavení hodnot velmi individuálně chápáný termín. Zřejmě chybou tisku je, že v knize chybí schéma hierarchie potřeb, model programu volby povolání žáků a další obrázky a schémata, které by představovaný systém zpřehlednily.

Golemanova teorie emoční inteligence je některými autory označována jako „komerční teorie emoční inteligence“, a to z důvodu, že tato teorie je přijímána psychology a personalisty v komerční sféře. Tento fakt je v knize potvrzen kapitolami, které se zabývají problematikou volby povolání, profesionální orientace. Problematiku volby povolání však nelze zúžit pouze na pohled teoreticko-psychologický (vyplňování testů a dotazníků), ale je nutné, zejména při výuce na alternativní škole, propojit tuto problematiku také s praktickou činností, prací s materiálem, konstrukčními činnostmi a jinými. O těchto metodách se v publikaci nepíše.

V závěru autoři hodnotí výchovné a vzdělávací výsledky ve „Škole přátelského partnerství“ jako výrazně pozitivní na osobnostní rozvoj žáků.

Po přečtení této knihy jsem došel k závěru, že její titul je vzhledem k obsahu nazván velmi široce a již v názvu by mělo být blíže specifikováno zaměření na alternativní školu a výuku. Při celkovém hodnocení uspořádání kapitol, poměru citací a nových myšlenek v absenci obrazových schémat musím konstatovat, že práci by prospěla větší návaznost a ucelenější obsahové zpracování.

Autorky uvádějí řadu praktických konkrétních situací a dávají podrobné příklady užití. Oceňuji zpracování jednotlivých cvičení, které umožňují rychle se zorientovat v předkládané problematice.

Tato kniha je do určité míry ovlivněna americkým trendem tzv. „návodu na řešení problémů v komunikaci“ a lze ji doporučit všem pedagogům, kteří se zabývají problematikou alternativních škol, psychologii a tématem volby povolání.